

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра технології виробництва і переробки продукції тваринництва та
кінології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

2020р.

« »

   Павленко Ю.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ОК 9 - Спеціалізоване м'ясне скотарство

Спеціальність 204 – Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва

Освітня програма: Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва

Факультет: Біолого-технологічний

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з *дисципліни спеціалізоване м'ясне скотарство* для студентів за спеціальністю *204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*.

Розробник: доцент, к. с.-г.н. Чоб Павленко Ю.М.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри *ТВіПТ та кінології*.

Протокол від «01» червня 2020 року № 10

Завідувач кафедри *ТВіПТ та кінології* Чоб (Павленко Ю.М.)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Бондарчук Л.В. (Бондарчук Л.В.)

Декан факультету Опара В.О. (Опара В.О.)
на якому викладається дисципліна

Декан факультету Опара В.О. (Опара В.О.)
до якого належить кафедра

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Греч І.М. Бараків

Зареєстровано в електронній базі: дата: 06.07.2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки: 2020-2021-й	
Змістових модулів: 5		Курс	
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		1м	-
Загальна кількість годин –120/120		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4		Лекції	
	Освітній ступінь: Магістр	30 год.	-
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		30 год.	-
		Самостійна робота	
	90 год.	-	
	Індивідуальні завдання:		
	-		
	Вид контролю: <i>екзамен</i>		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 50/50 (60/90)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: метою вивчення дисципліни є опанування студентами знаннями про біологічні особливості м'ясної худоби; організацію відтворення поголів'я; м'ясної продуктивності худоби і фактори, які на неї впливають; організацію селекційно-плеємінної роботи у м'ясному скотарстві та технологію вирощування, оцінки і використання бугаїв-плідників; технологію вирощування молодняку, застосування енергозберігаючих технологій у м'ясному скотарстві.

Завдання: опанування студентами знаннями про біологічні особливості м'ясної худоби; організацію відтворення поголів'я; м'ясної продуктивності худоби і фактори, які на неї впливають; організацію селекційно-плеємінної роботи у м'ясному скотарстві та технологію вирощування, оцінки і використання бугаїв-плідників; технологію вирощування молодняку, застосування енергозберігаючих технологій у м'ясному скотарстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: біологічні та господарські властивості худоби спеціалізованих м'ясних порід. Основні спеціалізовані м'ясні породи. Технологію організації відтворення поголів'я спеціалізованої м'ясної худоби. Особливості планування осіменіння і отелень у стаді м'ясної худоби товарного та плеємінного призначення. Оцінювання відтворної здатності худоби. Системи і способи утримання м'ясних корів. Принципи формування технологічних груп. Особливості вирощування підсисних телят. Технологія відлучення телят. Організацію годівлі і утримання у весняно-літній періоді. Організацію пасовищного утримання. Умови, які визначають ефективність виробництва яловичини. Технологічні операції різних технологій виробництва яловичини. Особливості утримання і годівлі м'ясної худоби.

Вміти: проводити оцінку екстер'єру і конституції худоби м'ясного напрямку продуктивності. Визначення кондицій та вгодованості худоби м'ясного напрямку продуктивності. Проводити планування росту та м'ясної продуктивності у м'ясної худоби. Проводити зажиттеву і після забійну оцінку показників м'ясної продуктивності, розраховувати економічну ефективність виробництва яловичини. Провести комплексну оцінку (бонітування) худоби м'ясного напрямку продуктивності, оцінку бугаїв-плідників м'ясних порід за якістю нащадків.

3. Програма навчальної дисципліни

(Затверджена: вченою радою СНАУ 25.05.2017 року, протокол № 8)

Змістовий модуль 1. Вступ. Біологія худоби м'ясного напрямку продуктивності.

Тема 1. Вступ. Біологія худоби м'ясного напрямку продуктивності. Основні напрями вирішення м'ясної проблеми в Україні. Ринок м'яса: попит та пропозиція (тенденції виробництва, споживання, експорту та імпорту). Обґрунтування необхідності розвитку спеціалізованого м'ясного скотарства в Україні. Історія, сучасний стан та перспективи його розвитку. Завдання курсу,

зв'язок з іншими дисциплінами. Особливості відтворної здатності м'ясної худоби. Сезонність прояву статевих циклів. Особливості формування молочної продуктивності. Материнські якості.

Тема 2. Ріст і розвиток великої рогатої худоби. Формування м'ясної продуктивності в онтогенезі: ріст м'язової і жирової тканин та кісток у тварин різних статевих і вікових груп; зміна хімічного складу туш у процесі росту. Вплив особливостей формування м'ясної продуктивності на сортність туш і якість яловичини. Скороспілість худоби. Особливості екстер'єру, інтер'єру та конституції м'ясної худоби. Особливості фізіології живлення. Етологія і психологія м'ясної худоби. Природна резистентність, стрес-фактори і стрес-реакція тварин. Визначення типів екстер'єру і конституції та вгодованості худоби тварин. Особливості формування м'ясної продуктивності, сортність туш і якість яловичини.

Змістовий модуль 2. Відтворення поголів'я.

Тема 3. Організація відтворення м'ясного поголів'я. Оцінювання відтворної здатності м'ясної худоби. Структура стада та фактори, що впливають на неї. Вирощування і використання бугаїв для відтворення. Господарська зрілість, вік і жива маса під час першого парування (взяття сперми). Відбір за станом статевих органів, сексуальною поведінкою та придатністю до парування (взяття сперми). Утримання і використання бугаїв до і під час парувальної кампанії (взяття сперми). Норма закріплення корів і телиць за бугаями. Вирощування, оцінювання та використання м'ясних корів для відтворення. Статева зрілість, вік і жива маса телиць під час першого парування (штучного осіменіння). Періоди репродуктивного циклу в корів. Методи відтворення стада. Прийняття рішень щодо природного парування чи штучного осіменіння. Вибір пори року для проведення парування або штучного осіменіння самок. Тривалість парувального періоду. Діагностика тільності. Організація відтворення поголів'я м'ясної худоби.

Тема 4. Репродуктивний цикл м'ясної худоби. Контроль перебігу отелень. Відтворна здатність самок після тяжких отелень. Багатоплідність, безпліддя та порушення відтворної здатності м'ясної худоби. Генотипові і паратипові фактори, що впливають на її відтворну здатність. Заходи щодо поліпшення відтворення і профілактики безпліддя тварин. Гінекологічна диспансеризація маточного поголів'я корів, стимуляція і синхронізація статевої охоти. Управління відтворенням поголів'я м'ясної худоби. Визначення ознак відтворної здатності м'ясних корів. Профілактика захворювань м'ясної худоби.

Змістовий модуль 3. Розведення м'ясної худоби.

Тема 5. Розведення м'ясної худоби. Чистопородне розведення. Методи схрещування. Ідентифікація та облік на фермі. Селекція м'ясної худоби на стійкість проти захворювань. Визначення молочності м'ясних корів.

Тема 6. Оцінка і добір бугаїв, корів та молодняку за фенотипом і генотипом. Головні і вторинні ознаки оцінювання корів і бугаїв м'ясних порід. Генотипові параметри продуктивності. Визначення плеємінної цінності тварин за абсолютними та відносними показниками. Оцінювання і відбір молодняку, корів та бугаїв за фенотипом та генотипом.

Змістовий модуль 4. Біотехнологічна характеристика тварин основних м'ясних порід, яких розводять в Україні.

Тема 7. Біотехнологічна характеристика тварин основних м'ясних порід, яких розводять в Україні. Зміна біологічних особливостей і продуктивності тварин м'ясних порід у процесі еволюції. Сучасні вимоги до порід. Принципи класифікації м'ясних порід за живою масою, молочною продуктивністю, типом будови тіла, способом використання в схрещуванні в якості батьківських чи материнських форм. Сучасна характеристика порід. Перспективи селекції худоби м'ясних порід. Бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід.

Тема 8. Технологія вирощування і утримання м'ясної худоби.

Типи господарств і ферм з виробництва яловичини. Загальні технологічні та біологічні принципи вирощування і відгодівлі м'ясної худоби. Засоби і обладнання для відгодівельних майданчиків. Особливості годівлі і утримання молодняку, вирощуваного на м'ясо. Відгодівля і нагул вибракунаної дорослої худоби. Профілактика захворювань худоби під час вирощування, відгодівлі та нагулу.

Змістовий модуль 5. Енергозощадні технології виробництва яловичини у м'ясному скотарстві.

Тема 9. Енергозощадні технології виробництва яловичини у м'ясному скотарстві. Системи і способи утримання м'ясної худоби. Будівлі для утримання тварин. Створення високопродуктивних пасовищ, подовження пасовищного періоду. Вирощування телят у підсисний період. Утримання молодняку перед, під час і після відлучення від корів. Утримання тварин під час відгодівлі. Типи і статеві групи худоби для відгодівлі. Потреба тварин м'ясних порід в енергії та поживних речовинах. Годівля м'ясної худоби залежно від її фізіологічного стану, віку та пори року. Організація кормової бази у спеціалізованому м'ясному господарстві. Норми споживання тваринами води та вимоги до водопостачання. Оцінка бугаїв за власною продуктивністю та якістю потомства.

Тема 10. Економіка і управління фермою з розведення спеціалізованої м'ясної худоби.

Економіка спеціалізованого м'ясного скотарства. Принципи районування м'ясного скотарства, його внутрішньогалузева спеціалізація та інтеграція. Принципи управління на фермах, що утримують м'ясну худобу. Розроблення та впровадження бізнес-плану. Біологічний та ціновий цикли у м'ясному скотарстві, фактори, що визначають їх прибутковість. Фінансування та кредитування м'ясного скотарства. Взаємовідносини виробників яловичини в м'ясному скотарстві з її споживачами, державними суспільними організаціями. Організація пасовищ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Біологія, відтворення та розведення худоби м'ясного напрямку продуктивності											
Змістовий модуль 1. Вступ. Біологія худоби м'ясного напрямку продуктивності.											
Тема 1. Вступ. Біологія худоби м'ясного напрямку продуктивності.	13	2	-	2	-	9	-	-	-	-	-
Тема 2. Ріст і розвиток великої рогатої худоби.	13	2	-	2	-	9	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	26	4	-	4	-	18	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Відтворення поголів'я.											
Тема 3. Організація відтворення м'ясного поголів'я.	24	8	-	4	-	9	-	-	-	-	-
Тема 4. Репродуктивний цикл м'ясної худоби.	13	2	-	2	-	9	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	37	10	-	6	-	18	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Розведення м'ясної худоби.											
Тема 5. Розведення м'ясної худоби.	17	4	-	4	-	9	-	-	-	-	-
Тема 6. Оцінка і добір бугаїв, корів та молодняку за фенотипом і генотипом	13	2	-	2	-	9	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 3	30	6	-	6	-	18	-	-	-	-	-
Всього годин за 1 модуль	90	20	-	16	-	54	-	-	-	-	-
Модуль 2. Технологія виробництва яловичини та економіка і спеціалізованому м'ясному скотарстві.											
Змістовий модуль 4. Біотехнологічна характеристика тварин основних м'ясних порід, яких розводять в Україні.											
Тема 7. Біотехнологічна характеристика тварин основних м'ясних порід, яких розводять в Україні.	13	2	-	2	-	9	-	-	-	-	-
Тема 8. Технологія вирощування і утримання м'ясної худоби.	15	2	-	4	-	9	-	-	-	-	-

Разом за змістовим модулем 4	28	4	-	6	-	18	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 5. Енергозаощадні технології виробництва яловичини у м'ясному скотарстві.												
Тема 9. Енергозаощадні технології виробництва яловичини у м'ясному скотарстві.	17	4	-	4	-	9	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Економіка і управління фермою з розведення спеціалізованої м'ясної худоби.	15	2	-	4	-	9	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 5	32	6	-	8	-	18	-	-	-	-	-	-
Всього годин за 2 модуль	60	10	-	14	-	36	-	-	-	-	-	-
Всього годин	150	30	-	30	-	90	-	-	-	-	-	-

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема: 1. Вступ. Біологія худоби м'ясного напрямку продуктивності. 1. Вступ. Палеонтологічні відомості щодо походження великої рогатої худоби. 2. Біоритми м'ясної худоби. 3. Особливості травлення у худоби.	2
2	Тема: 2. Ріст і розвиток великої рогатої худоби. 1. Ріст і розвиток тварин. 2. Особливості екстер'єру, конституції та інтер'єру м'ясної худоби. 3. Оцінка вгодності як інструмент управління стадом м'ясної худоби	2
3	Тема 3. Організація відтворення поголів'я. 1. Оцінювання відтворної здатності м'ясної худоби. 2. Структура стада та фактори, що впливають на неї. 3. Вирощування і використання бугаїв для відтворення. 4. Господарська зрілість, вік і жива маса під час першого парування (взяття сперми). 5. Відбір за станом статевих органів, сексуальною поведінкою та придатністю до парування (взяття сперми). 6. Утримання і використання бугаїв до і під час парувальної кампанії (взяття сперми). 7. Норми закріплення корів і телиць за бугаями.	2
4	Тема 3. Організація відтворення поголів'я. 1. Вирощування, оцінювання та використання м'ясних	2

	корів для відтворення. 2. Статева зрілість, вік і жива маса телиць під час першого парування (штучного осіменіння). 3. Періоди репродуктивного циклу в корів.	
5	Тема 3. Організація відтворення поголів'я. 1. Методи відтворення стада. 2. Прийняття рішень щодо природного парування чи штучного осіменіння. 3. Вибір пори року для проведення парування або штучного осіменіння самок. 4. Тривалість парувального періоду. 5. Діагностика тільності. 6. Контроль перебігу отелень. Відтворна здатність самок після тяжких отелень.	2
6	Тема 3. Організація відтворення поголів'я. 1. Багатоплідність, безпліддя та порушення відтворної здатності м'ясної худоби. 2. Генотипові і паратипові фактори, що впливають на її відтворну здатність. 3. Заходи щодо поліпшення відтворення і профілактики безпліддя тварин. 4. Гінекологічна диспансеризація маточного поголів'я корів, стимуляція і синхронізація статевої охоти. 5. Управління відтворенням поголів'я м'ясної худоби.	2
7	Тема. 4 Репродуктивний цикл м'ясної худоби. 1.Репродуктивний цикл і його періоди. 2.Структура стада і фактори впливу на його ремонт 3.Біологічна і економічна доцільність застосування природного парування або штучного осіменіння 4.Планування осіменіння і отелень у стаді м'ясної худоби товарного та племінного призначення.	2
8	Тема 5. Розведення м'ясної худоби. 1. Ознаки добору м'ясних корів 2.Успадковування, повторюваність і взаємозв'язок ознак. 3.Чистопородне розведення. Генотипові параметри продуктивності. 4.Визначення племінної цінності тварин за абсолютними та відносними показниками.	2
9	Тема 5. Розведення м'ясної худоби. 1. Оцінювання і відбір молодняка, корів та бугаїв за фенотипом та фенотипом. 2. Чистопородне розведення. 3. Методи схрещування. 4. Ідентифікація та облік на фермі. 5. Селекція м'ясної худоби на стійкість проти захворювань.	2

10	Тема 6. Оцінка і добір бугаїв, корів та молодняку за фенотипом і генотипом. 1.Добір бугаїв. 2.Добір корів. 3.Оцінка бугаїв за якістю потомків.	2
11	Тема 7. Біотехнологічна характеристика тварин основних м'ясних порід, яких розводять в Україні. 1. Зміна біологічних особливостей і продуктивності тварин м'ясних порід у процесі еволюції. Сучасні вимоги до порід. Принципи класифікації м'ясних порід за живою масою, молочною продуктивністю, типом будови тіла, способом використання в схрещуванні в якості батьківських чи материнських форм. 2. Сучасна характеристика порід. Перспективи селекції худоби м'ясних порід.	2
12	Тема 8. Технологія вирощування і утримання м'ясної худоби. 1. Технологія вирощування ремонтних телиць. 2. Відлучення телят. 3. Годівля, догляд і утримання телиць після відлучення від матерів 4. Годівля і утримання нетелей.	2
13	Тема: 9. Енергозаощадні технології виробництва яловичини у м'ясному скотарстві. 1. Системи і способи утримання м'ясної худоби. 2. Будівлі для утримання тварин. 3. Створення високопродуктивних пасовищ, подовження пасовищного періоду. 4. Вирощування телят у підсисний період. 5. Утримання молодняку перед, під час і після відлучення від корів. 6. Утримання тварин під час відгодівлі. 7. Типи і статеві групи худоби для відгодівлі.	2
14	Тема: 9. Енергозаощадні технології виробництва яловичини у м'ясному скотарстві. 1. Потреба тварин м'ясних порід в енергії та поживних речовинах. 2. Годівля м'ясної худоби залежно від її фізіологічного стану, віку та пори року. 3. Організація кормової бази у спеціалізованому м'ясному господарстві. 4. Норми споживання тваринами води та вимоги до водопостачання.	2
15	Тема: 10. Економіка і управління фермою з розведення спеціалізованої м'ясної худоби. 1.Внутрішньогалузева спеціалізація — магістральний	2

	напряму розвитку м'ясного скотарства. 2.Принципи управління на фермах з розведення м'ясної худоби. 3.Розробка і впровадження бізнес-плану. 4.Біологічний і ціновий цикли у м'ясному скотарстві.	
	Разом	30

6. Темі лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Біологія худоби м'ясного напрямку продуктивності.	2
2	Тема 2. Визначення кондицій та типів будови тіла м'ясної худоби.	2
3	Тема 3. Визначення ознак відтворної здатності м'ясних корів.	2
4	Тема 4. Контроль перебігу отелень.	2
5	Тема 5. Визначення ознак відтворної здатності м'ясних корів.	2
6	Тема 6. Визначення молочності м'ясних корів.	2
7	Тема 7. Бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід.	2
8	Тема 8. Оцінка бугаїв за власною продуктивністю та якістю потомства.	2
9	Тема 9. Визначення економічної ефективності кормових культур.	2
10	Тема 10. Визначення потреби в кормах організації пасовищ для м'ясної худоби.	2
11	Тема 11. Утримання тварин під час відгодівлі.	2
12	Тема 12. Типи і статеві групи худоби для відгодівлі.	2
13	Тема 13. Визначення основних параметрів технологічного процесу під час утримання м'ясної худоби за стійлово-вигульної системи та на природних пасовищах.	2
14	Тема 14. Дентифікація і реєстрація тварин та облік на фермі з розведення спеціалізованої м'ясної худоби.	2
15	Тема 15. Визначення економічної ефективності ведення галузі м'ясного скотарства.	2
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Велика рогата худоба м'ясного напрямку продуктивності. 1. Походження великої рогатої худоби. 2. Ріст та розвиток тварин.	9
2	Тема 2. Особливості формування м'ясної продуктивності. 1. М'ясна продуктивність. 2. Походження великої рогатої худоби. 3. Особливості травлення у худоби	9
3	Тема 3. Розвиток і поведінка тварин м'ясного напрямку продуктивності. 1. Ріст і розвиток тварин 2. Етологія худоби. 3. Психологія худоби.	9
4	Тема 4. Репродуктивний цикл м'ясної худоби 1. Репродуктивний цикл і його періоди. 2. Структура стада і фактори впливу на його ремонт.	9
5	Тема 5. Парування м'ясної худоби. поголів'я м'ясної худоби 1. Біологічна і економічна доцільність застосування природного або, штучного осіменіння. 2. Гінекологічна диспансеризація.	9
6	Тема 6. Організація відтворення поголів'я м'ясної худоби 1. Управління відтворенням поголів'я м'ясної худоби. 2. Біологічно-активні речовини у підвищенні відтворної здатності худоби. 3. Профілактика захворювань м'ясної худоби.	9
7	Тема 7. Профілактика захворювань м'ясної худоби. 1. Профілактика захворювань ремонтних телиць при вирощуванні 2. Селекція м'ясної худоби на стійкість проти захворювань. 3. Профілактика захворювань плідників	9
8	Тема 8. Сучасна характеристика порід. Перспективи селекції худоби м'ясних порід. 1. Біотехнологічна характеристика тварин основних м'ясних порід, яких розводять в Україні. 2. Принципи класифікації м'ясних порід за живою масою, молочною продуктивністю, типом будови тіла, способом використання в схрещуванні в якості батьківських чи материнських форм. 3. Сучасна характеристика порід.	9

	4. Перспективи селекції худоби м'ясних порід.	
9	Тема 9. Сортність туш і якість яловичини. 1. М'ясна продуктивність. 2. Особливості формування м'ясної продуктивності, сортність туш і якість яловичини.	9
10	Тема 10. Економіка спеціалізованого м'ясного скотарства. 1. Принципи районування м'ясного скотарства, його внутрішньогалузева спеціалізація та інтеграція. Принципи управління на фермах, що утримують м'ясну худобу. Розроблення та впровадження бізнес-плану. Біологічний та ціновий цикли у м'ясному скотарстві, фактори, що визначають їх прибутковість. 2. Фінансування та кредитування м'ясного скотарства. Взаємовідносини виробників яловичини в м'ясному скотарстві з її споживачами, державними суспільними організаціями.	9
	Разом	90

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж.
- 1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.
- 1.3. *Практичні*: лабораторний метод, практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. *Аналітичний*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний* (проблемно-інформаційний)
- 3.3. *Дослідницький*
- 3.4. *Репродуктивний*.
- 3.5. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, заняття на виробництві, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- результати виконання та захисту лабораторних робіт;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- написання рефератів, есе, звітів;
- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;

10. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота					СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Підсумковий тест-екзамен	Сума
Модуль 1. 24 балів			Модуль 2. 16 балів						
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5					
Т 1-2	Т 3-4	Т 5-6	Т 7-8	Т 9-10					
8	8	8	8	8	15	55 (40+15)	15	30	100

Критерії оцінки знань студентів заочної форми навчання

1. «відмінно»:

- **теоретична частина** – студент *систематично* дає повні, конкретні, логічні відповіді як усні, так і письмові. Використовує додаткову, самостійно вибрану інформацію з даної теми, не обмежується матеріалом конспекту чи навчально-методичного комплексу.
- **практична частина** – 100-відсоткова присутність на ЛПЗ (крім підтверджених поважних причин) та повне якісне виконання всіх завдань відповідно до методичних вказівок. Набуття та високий прояв професійних навичок у виконанні лабораторно-практичних завдань. Самостійне проведення підготовчого етапу до роботи над завданнями, пошук матеріалу для виконання аналітичних та ситуаційних завдань, складання індивідуального алгоритму прийняття рішення завдань та ситуацій. Захист ЛПЗ обов'язковий.
- **самостійна робота** - своєчасне, повне і якісне виконання завдань, викладених у навчально-методичному комплексі (контрольні роботи), використовуючи джерела інформації поза НМК. Позитивне виконання тестів на 86-100 %.
- **індивідуальні завдання** - своєчасна, повна і якісна підготовка та виконання описових завдань (робіт), розрахунково-графічних робіт, рефератів, наочних посібників тощо. Прояв власної ініціативи у підготовці та виконанні індивідуальних завдань.
- **інші критерії оцінки знань** - відповідальність, рівень інтелекту, творчий напрям роботи, креативне мислення, уміння висловити власну думку і знання, уміння переосмислювати масиви інформації, здатність до оптимальної поведінки в різних ситуаціях тощо.

2. «добре»:

- **теоретична частина** – студент дає повні, конкретні відповіді як усні так і письмові. Може використовувати додаткову інформацію з даної теми, а також не обмежуватися матеріалом конспекту чи навчально-методичного комплексу.
- **практична частина** – 80-100% присутність та відпрацювання пропущених ЛПЗ. Повне якісне виконання всіх завдань відповідно до методичних вказівок. Набуття та добрий прояв професійних навичок у виконанні лабораторно-практичних завдань. Можливе самостійне проведення підготовчого етапу до роботи над завданнями, пошук матеріалу для виконання аналітичних та ситуаційних завдань. Захист ЛПЗ обов'язковий.
- **самостійна робота** - своєчасне, повне і якісне виконання завдань, викладених у навчально-методичному комплексі (контрольні роботи), можливе використання додаткових джерел інформації. Позитивне виконання тестів на 71 - 85 %.
- **індивідуальні завдання** - своєчасна, повна і якісна підготовка та виконання описових завдань (робіт), розрахунково-графічних робіт, рефератів, наочних посібників тощо. Можливий прояв власної ініціативи у підготовці та виконанні індивідуальних завдань.
- **інші критерії оцінки знань** - відповідальність, рівень інтелекту, можливий прояв творчого напряму роботи, уміння висловити власну думку і знання тощо.

3. «задовільно»:

- **теоретична частина** – студент дає достатні відповіді як усні так і письмові. Обмежується матеріалом конспекту чи навчально-методичного комплексу.
- **практична частина** – 80-100-відсоткове відпрацювання пропущених ЛПЗ відповідно до методичних вказівок. Набуття та достатній прояв професійних навичок у виконанні лабораторно-практичних завдань. Захист ЛПЗ не обов'язковий.
- **самостійна робота** – своєчасне виконання завдань, викладених у навчально-методичному комплексі (контрольні роботи). Позитивне виконання тестів на 60 - 70 %.
- **індивідуальні завдання** - своєчасна підготовка та виконання описових завдань (робіт), розрахунково-графічних робіт, рефератів, наочних посібників тощо.
- **інші критерії оцінки знань** - прояв бажання отримати знання з дисципліни.

4. «незадовільно».

11. Методичне забезпечення

1. Ладика В.І, Рубцов І.О., Чумель Р.І. Методичні вказівки для проведення ЛПЗ з дисципліни «Спеціалізоване м'ясне скотарство», 2008.

12. Рекомендована література

Базова

1. Угнівенко А.М., Костенко В.І., Чернявський Ю.І. Спеціалізоване м'ясне скотарство: Навчальне видання. — К.: Вища освіта, 2006. — 303 с.:
2. А.М. Угнівенко, Т.А. Антонюк, Л.А. Коропець та ін.. Практикум із спеціалізованого м'ясного скотарства : /навч. посіб. / – К. :Аграрна освіта, 2010. – 257 с.

3. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід / Ю.Ф. Мельник, В.А. Піщолка, А.М. Литовченко та ін. — К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. — С. 3 – 24.

Допоміжна

1. Азаров Г.С. Откорм и нагул скота мясных пород. - М.: Колос, 2001. - 111 с.
2. Андреев А.В. Культурные пастбища в южных районах. — 2004. — С. 256.
3. Андрієвський В.Я. Боротьба з яловістю і неплідністю великої рогатої худоби. — К.: Урожай, 2001. — 160 с.
4. Андрієвський В.Я. Догляд і збереження новонароджених телят. — К.: Урожай, 200. — 85 с.
5. Багрий Б.А. Разведение и селекция мясного скота. — М.: Агропромиздат, 2001. — 256 с.
6. Берг Р.Т., Баттерфилд Р.М. Мясной скот. Концепции роста. — М.: Колос, 2009. — 279 с.
7. Бугримов Е.И. Разведение и использование скороспелого мясного скота. — М.: Колос, 2003. — 184 с.
8. Булгаков В.Е., Ященко М.Г. Годівля і утримання м'ясної худоби. — Київ. — Урожай, 2000. — 213 с.
9. Вінничук Д.Т., Гармаш І.О. Оцінка і використання м'ясних бугаїв / За ред. М. В. Зубця. — К.: ЦУОП ГНПП «Плодвинконсерв». — 2002. — 114 с.
10. Востриков Н.И., Доротюк Э.Н. Экономика и организация специализированного мясного скотоводства. — М.: Колос, 2002. — С. 136 – 165.
11. Генетика, селекция и биотехнология в скотоводстве / М.В. Зубец, В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник и др. — К.: «БМПТ», 2007. — 722 с.
12. Гуткин С.С. Методические рекомендации по комплексной оценке мясной продуктивности крупного рогатого скота. — Оренбург, 2001. — 18 с.
13. Жолондзь Я.З. Технология ускоренного выращивания телят. — М.: Россельхозиздат, 2004. — 87 с.
14. Ібатулін І.І., Сривов А.І., Цицюрський Л.М. та ін.. Вирощування молодняку сільськогосподарських тварин / Ібатулін І.І., Сривов А.І., Цицюрський Л.М. та ін.; за ред. Б.М.Гопки. — К.: Урожай, 2003.- 248 с.
15. Журбенко А.М. Гормоны и продуктивность животных. — К.: Урожай, 2003.-128 с.
16. Кацы Г.Д. Морфометрия кожи копытных животных. Луганск, 2007. 31 с.
17. Кліценко Г.Т., Кулик М.Ф., Косенко М.В. та ін. Мінеральне живлення тварин. — К.: Світ, 2001. — 575 с.
18. Козырь В.С., Соловьев Н. И. Мясные породы скота в Украине. — Д.: Поліграфіст, 2007. — 324 с.
19. Кравченко Н.А. Породы мясного скота. — К.: Вища шк., 2009. — 288 с.
20. Левантин Д.Л. Мясное скотоводство — состояние и перспективы развития (обзорная информация). — М.: ВНИИТЭИ «Агропром», 2007. — 67 с.
21. Левантин Д.Л. Теория и практика повышения мясной продуктивности в скотоводстве. — М.: Колос, 2006. — 408 с.
22. Левантин Д.Л. Технология производства говядины в специализированных откормочных хозяйствах // Пути повышения продуктивности животноводства. — М.: Знамя, 2008. — 34 с.
23. Логвинов Д.Д. Беременность и роды у коров. - К.: Урожай, 2005. — 237 с.

24. Лэсли Д.Ф. Генетические основы селекции сельскохозяйственных животных. — М.: Колос, 2002. — 391 с.
25. Маменко А.М., Кандыба В.Н., Бугаев Н.И. Формирование, прогнозирование и методы оценки качества мясной продукции животных. — Х.: РИП «Оригинал», 2008. — 255 с.
26. Маменко О.М., Кандыба В.М., Міненко В.П. та ін. Вирощування і відгодівлі великої рогатої худоби /Маменко О.М., Кандыба В.М., Міненко В.П. та ін. — К.: Урожай, 2007. — 160 с.
27. Машуров А.М. Генетические маркеры в селекции животных. — М.: Наука, 2000. — 318 с.
28. Методика оцінки бугаїв м'ясних порід / Відпов. за випуск А.М. Угнівенко. — К.: Видав. центр НАУ, 2000. — 16 с.
29. Методические рекомендации по биоэнергетической оценке технологий производства продукции животноводства.— М.: ВАСХНИЛ, 2005. — 46 с.
30. Методические рекомендации по оценке воспроизводительной способности племенных быков. — К., 2002. — 20 с.
31. Методичні основи науково-виробничих дослідів по технології м'ясного скотарства / Є.І. Чигринов, О.М. Маменко, В.Г. Прудніков та ін.; За ред. Є.І. Чигринова. — Х.: Методичні рекомендації, 2008. — 62 с.
32. Миниш Г., Фокс Д. Производство говядины в США: мясное скотоводство. — М.: Агропромиздат, 2006. — 478 с.
33. М'ясне скотарство / О.Г. Тимченко, М.В. Зубець, В.С. Козир та ін. — К.: Урожай, 2001. — 189 с.
34. Новиков Е.А. Закономерности развития сельскохозяйственных животных. — М.: Колос, 2001. — 224 с.
35. Новицкий Б. Поведение сельскохозяйственных животных / Пер. с польск. А.Е. Кебы; Под ред. и с предис. Л.М. Боскина. — М.: Колос, 2001. - 190 с.
36. Падучева А.Л. Гормональные препараты в животноводстве. — М.: Россельхозиздат, 2009. — 231 с.
37. Панкратов А.А. Производство говядины на промышленной основе. — М.:Колос, 2004. — 320 с.
38. Погребняк П.Л. Интенсивное мясное скотоводство Украины. — М.: Колос, 2009. — 238 с.
39. Положення про ідентифікацію і реєстрацію великої рогатої худоби. — К., 2003. — 14 с.
40. Полянцев Н.И. Практические советы по борьбе с яловостью коров. — 2-е изд., перераб. — М.: Россельхозиздат, 2008. — 191 с.
41. Програма розвитку галузі спеціалізованого м'ясного скотарства України на 1997 – 2005 роки / М.В. Зубець, В.О. Пабат, В.П. Буркат та ін. — К., 2007. — 113 с.
42. Програма селекції худоби абердин-ангуської породи на період 2003 – 2012 рр. / В.О. Пабат, А.М. Литовченко, М.В. Зубець та ін. - К.: Селекція, 2005. - 343 с.
43. Програма селекції худоби волинської м'ясної породи на період 2003 – 2012 роки / Т.С. Янко, М.В. Зубець, В.П. Буркат та ін. — К.: Аграрна наука, 2003. — 80 с.
44. Програма селекції худоби південної м'ясної породи на період 2002 – 2010 рр. / В.П. Буркат, Ю.В. Вдовіченко, Г.М. Подрезко та ін. — 2-ге вид., доп. і доопр. — К.: Аграрна наука, 2003.— 52 с.
45. Програма селекції худоби поліської м'ясної породи на період 2002 – 2010 роки / В.М. Білошицький, Ю.Ф. Мельник, В.А. Пищолка та ін.. — 2-ге вид., доп. і доопр. — К.: Аграрна наука, 2003. — 44 с.

45. Програма селекції худоби української м'ясної породи на 2002 – 2010 роки / А.М. Угнівченко, Л.А. Коропець, Н.В. Лук'янчук та ін. — 2-ге вид., доп. I доопр. — К.: Аграрна наука, 2003. — 42 с.
46. Прокофьев М.И. Регуляция размножения сельскохозяйственных животных. — Л.: Наука, 2003. — 264 с.
47. Рекомендації по поліпшенню відтворення худоби крупних м'ясних порід української селекції / Е.М. Доротюк, В.Г. Василець, Е.М. Гончаренко та ін. — Х.: Рекомендації, 2009. — 18 с.
48. Рекомендації по поліпшенню відтворення худоби м'ясного напрямку продуктивності / М.В. Зубець, В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник та ін.; За ред. Г.Т. Шкурина. — К.: МінАПК України, 2000. — 35 с.
49. Руденко Н.П., Багрий Б.А. Мясоное скотоводство России. — М.: Россельхозиздат, 2001. — 218 с.
50. Рунов Б.А. Основы промышленного откорма скота в США и Канаде. — М.: Колос, 2005. — С. 40 – 51.
51. Свечин К.Б. Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных. — 2-е изд., дополн. и перераб. — К.: Урожай, 2006. — 288 с.
52. Селекційно-генетичні та біологічні особливості абердин-ангуської породи в Україні / Й.З. Сірацький, В.О. Пабат, Є.І.Федорович та ін. — К.: Науковий світ, 2002. — 203 с.
53. Сирацкий Й.З. Физиолого-генетические основы выращивания и эффективного использования быков-производителей. — К.: Укр ИНТЭИ, 2002. — 152 с.
54. Снэпп Р. Мясоное скотоводство. — М.: Иностранная литература, 2006. — 699 с.
55. Спека С.С. Поліська м'ясна порода великої рогатої худоби. — К.: УААН, 2009. — 271 с.
56. ТУ 46-14 України 2-92 «Велика рогата худоба м'ясних порід, м'ясних типів, їх помісей і гібридів для забою». — К., 2001. — 16 с.
57. Угнівченко А.М. Українська м'ясна порода великої рогатої худоби. — К.: Київ. правда, 2004. — 78 с.
58. Украинская технология производства говядины и формирование специализированного мясного скотоводства / Е.Н. Доротюк и др. — К.: Урожай, 2009. — 48 с.
59. Уорник А. Воспроизводительная способность // Скрещивания в мясном скотоводстве: Пер с англ. — М.: Колос, 2005. — 305 с.
60. Федоров В.И. Рост, развитие и продуктивность животных. — М.: Колос, 2003. — 272 с.
61. Фомичев Ю.П. Регуляция мясной продуктивности сельскохозяйственных животных. — М.: Россельхозиздат, 2004. — 176 с.
62. Формування відтворювальної здатності у м'ясної худоби / Т.В. Засуха, М.В. Зубець, Й.З. Сірацький та ін.; За ред. Т.В. Засухи. — К.: Аграрна наука, 2000. — 246 с.
63. Харинг Ф. Тип телосложения, мясная продуктивность и убойные качества домашних животных // Руководство по разведению животных. — М.: Сельхозиздат, 2003. — Т. 2. — С. 254 – 290.
64. Черкаев А.В., Черкаева И.А. Технология специализированного мясного скотоводства. — 2-е изд. — М.: Агропромиздат, 2008. — 266 с.
65. Шипилов В.С., Чирков В.А. Послеродовая стимуляция половой функции коров. — К.: Урожай, 2007. — 184 с.

66. Шкурин Г.Т. Генезис симентальської породи в Україні. — К.: Аграрна наука, 2002. — 300 с.
67. Этиология сельскохозяйственных животных / Я. Гаупман, Б. Чумлиски, Я. Душек и др. — М.: Колос, 2007. — 304 с.
68. Електронні адреси: www.agroua.net; www.german-meatcute.de
69. Наукові та науково-виробничі журнали:
- Вісник аграрної науки
  - Тваринництво України
  - Пропозиція
  - Зоотехнія
  - Молочно-мясное скотоводство (рос.)

Методичне забезпечення.

1. Бондарчук В.М. Конспект лекцій для проведення теоретичних занять з дисципліни «Спеціалізоване м'ясне скотарство», для магістрів спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» біолого-технологічного факультету, денної, заочної та дистанційної форми навчання, 116 с. (Затв. метод. радою факультету, пр. №8 від 25.05.2017 р.)